

Resa till Tyskland.

Året var 1951. Jag var 15 år och gick i tredje klass i läroverket i Avesta.

I början av vårterminen ingrep min mor oväntat i mitt liv. Hon hade själv, när hon var ung, blivit ivägskickad till sin morbror i Avesta för att bli mera självständig. Nu hade hon läst om att ungdomar kunde åka på sommarläger till Tyskland.

Kanske var min fars erfarenheter från sin ungdomstid också avgörande. Han hade då varit på ett ungdomsläger i Skåne. Där hade han lärt sig att äta all mat. Hemma hade han varit kinkig och bara ätit viss favoritmat. Dessutom hade han lärt sig simma.

Mina föräldrar tyckte att det vore lämpligt för mig att åka på en resa dit. De tyckte det skulle vara nyttigt för mig. Men själv visste jag väl inte riktigt vad det skulle innebära. Det lät ju spännande och oroande men ändå lockande. Trots mina tvivel blev det beslutat att jag skulle skickas till Tyskland. Själv undrade jag över hur de skulle gå för mig på en sådan resa.

Några sidor ur mitt pass

1951 kontrollerades passet vid passage av landsgräns och stämplades.

När man reste till Tyskland under 1951 var det normalt att man skulle ha godkända viseringar för inresa i Tyskland och det gällde också många andra länder. Dessutom stämplades passet varje gång man passerade en gräns. Även för inköpt valuta infördes noggranna uppgifter i passet.

Det var också normalt att man vid inresa måste ange orsak till resan, hur länge man har för avsikt att stanna i landet och vad man har för avsikt att göra under tiden man vistas i landet.

Jag skulle resa till Tyskland. Därför måste mitt pass insändas till "Generalkonsulat der Bundesrepublik Deutschland" för att stämplas med nödvändiga viseringar.

Här nedan följer kopior av några sidor i mitt pass.

Signalement
Description
Personenbeschreibung

Hustru Epouse | Wife Ehefrau

Yrke *Studierande*

Profession *Étudiante*

Profession *Student*

Beruf *Studierender*

Född den } *19.11.1935*
Né le }
Born on }
Geboren am }

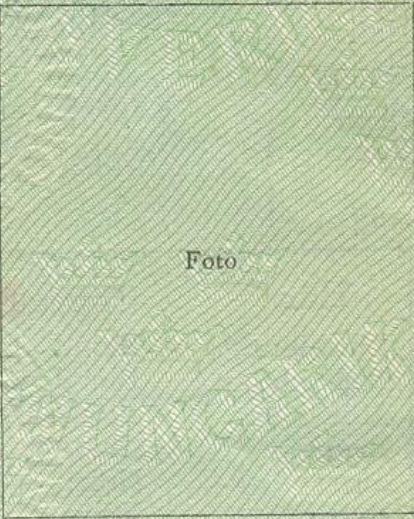
Födelseort } *Gytnäs*
Lieu de naissance }
Place of birth }
Geburtsort }

Hemvist } *Avesta*
Domicile }
Wohnsitz }

Längd (utan skor) } *175* cm.
Taille (sans chaussures) }
Height (without shoes) }
Größe (ohne Schuhe) }

..... 2 cm.

Hustru Epouse
Wife Ehefrau

Foto

Lars - Rune Persson

Passinnehavarens egenhändiga namnteckning. Signature du titulaire. Signature of bearer. Unterschrift des Passinhabers.

Hustruns egenhändiga namnteckning. Signature de l'épouse. Signature of wife. Unterschrift der Ehefrau.

Namn å den myndighet, som vitsordar, att namnteckningen avser innehavaren av detta pass (och hans hustru). Indication de l'autorité qui certifie que la signature apposée est celle du titulaire du passeport (et celle de son épouse). Authority certifying that the signature is that of the bearer of the present document (and that of his wife). Namen der Behörde, welche bestätigt, dass die Namenunterschrift sich auf den Inhaber dieses Passes (und auf seine Frau) bezieht.

Myndighetens underskrift
Signature de l'autorité
Signature of the authority
Unterschrift der Behörde

Ingvald Norman

6

Utfärdat i
Délivré à
Issued at
Ausgestellt in

Falun

den
le
the
am

14.3.1951

Namn å den myndighet, som utfärdat passet och som vitsordar, att fotografiet avser innehavaren av detta pass (och hans hustru).

Indication de l'autorité qui a délivré le passeport et qui certifie que la photographie apposée est celle du titulaire du passeport (et celle de son épouse).

Authority issuing passport and certifying that the photograph is that of the bearer of the present document (and that of his wife).

Namen der Behörde, welche den Pass ausgestellt hat und welche bestätigt, dass die Photographie sich auf den Inhaber dieses Passes (und auf seine Frau) bezieht.

Myndighet
Autorité
Authority
Behörde

**Länsstyrelsen i
Kopparbergs län**

På länsstyrelsens vägnar:

Myndighetens underskrift
Signature de l'autorité
Signature of the authority
Unterschrift der Behörde

Landsfiskalen i

Stämpel *13:-* kr.
Lösen .. ..
Summa *13:-* kr.

6

6

1951-05-13 Handelsbanken, Avesta, resevaluta:

- 100 DM i checkar
- 25 DM i sedlar

1951-06-14 inrest till Köpenhamn

1951-06-15 utrest från Padborg

1951-06-15 Devisen Kontrolle Flensburg

1951-07-30 inrest till Padborg

7
Viseringar böra påtecknas i tidsföljd. Il est recommandé d'apposer les visas dans l'ordre chronologique. It is recommended that visas be entered in chronological order. Es empfiehlt sich, die Sichtvermerke der Zeitfolge nach einzutragen.

N- 40257 Skaför 10:40

Sichtvermerk

für PERSSON, L.R.
(Name des Inhabers)

zur ein maligen Einreise nach Deutschland über
die deutsche Grenzübertrittsstelle
an der Grenzübertrittsstelle (in)

Der Sichtvermerk kann zum Grenzübertritt bis zum
06-SEPT-1951 erlöslich gemacht werden.
Tage
Beliefert 3 Wochen vom Grenzübertritt ab
(Einreise ab einzurechnen).

07. Juni 1951
Generalkonsulat der
Bundesrepublik Deutschland
Im Auftrag
[Signature]

DEUTSCHLAND
BUNDESREPUBLIK
1782
15.06.51
EINREISE
PASSKONTROLLE
DEUTSCHLAND

DEUTSCHLAND
BUNDESREPUBLIK
1782
AUSREISE
30.07.51
PASSKONTROLLE
DEUTSCHLAND

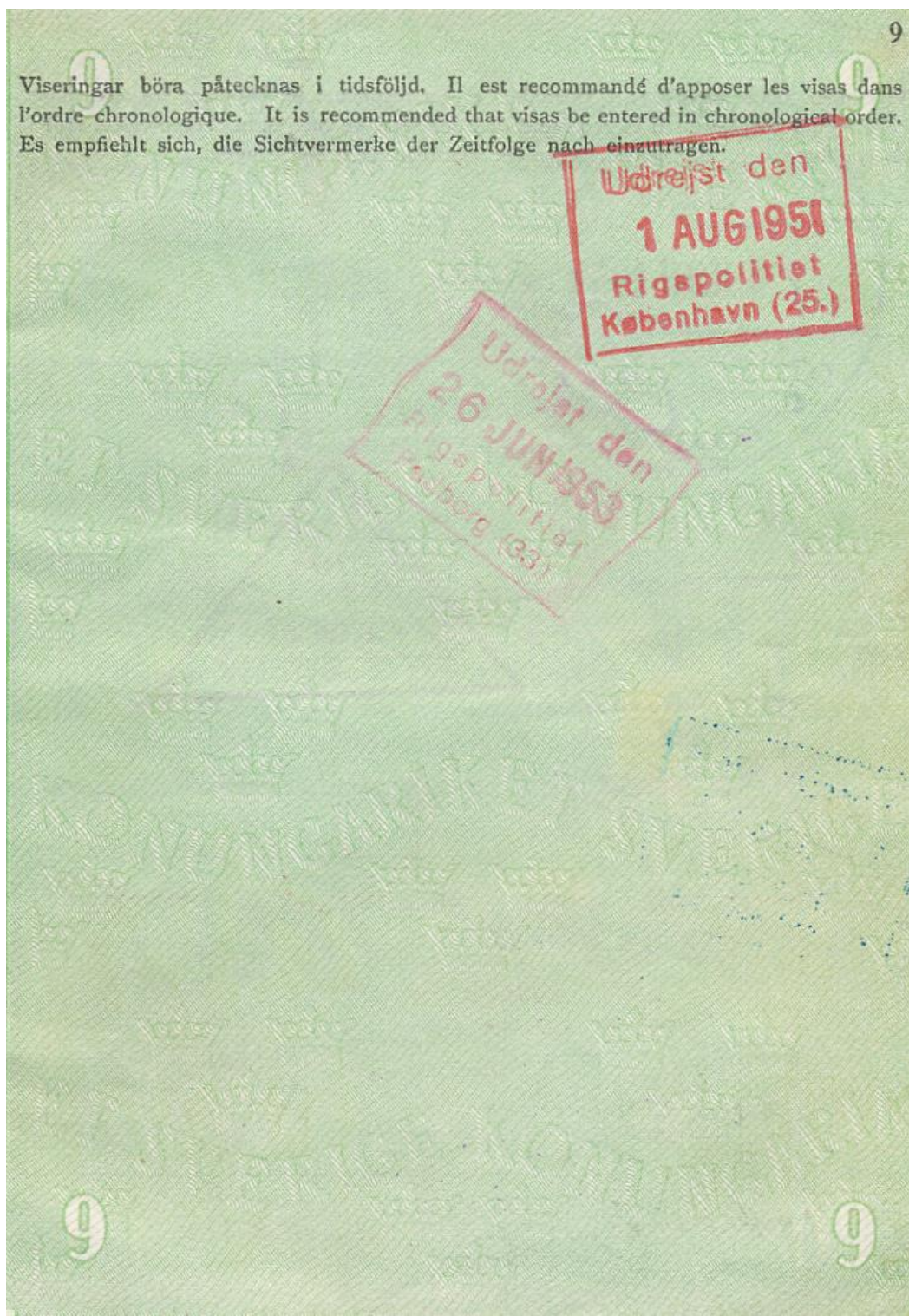
7

1951-06-07 till 1951-09-06. Vistelsetillstånd Tyskland

1951-06-15 inresa till Tyskland

1951-07-30 utresa från Tyskland

Stämpel vid inresa till Danmark

1951-08-01 utrest från Köpenhamn.

Förberedelser

Mina föräldrar kontaktade organisationen som förmedlade resor till sommarläger i Tyskland.

Svaret innehöll uppgift om att de krävde att få en rekommendation från min lärare i tyska. Min far tyckte det borde vara min uppgift.

Min lärare i tyska var en 60-årig dam som alla i skolan hade stor respekt för. Och vi elever var rädda för henne. Vi tyckte hon var skolans skräck och vi kallade henne Hilda när vi pratade om henne.

Det var med darrande knän jag gick till skolan och sökte upp henne. Jag knackade på dörren till hennes rum.

Efter ett ögonblick kom svaret ”Kom in!”. Och då öppnade jag dörren.

Hilda tittade strängt på mig när jag kom in och frågade mig om vilket ärende jag hade.

När jag berättade om den resa jag ville göra till Tyskland under kommande sommar för att lära mig mer tyska, förändrades den allvarliga lärarinnan. Hon såg vänligt på mig och sa att hon tyckte det var trevligt att jag ville lära mig bättre tyska. Och då repade jag mod och förklarade att jag behövde ett rekommendationsbrev från henne.

”Det ska du naturligtvis få”, sa hon. Sen satte hon sig vid sitt bord och skrev brevet.

Hon stack brevet i min hand. ”Lycka till!” sa hon. Jag tackade och bockade. Och jag gick därifrån både lättad och lycklig.

Nu kunde vi sända in en ansökan. Efter en tid kom beskedet att jag blivit antagen. Svaret innehöll också en lista på vad som behövde förberedas.

För att kunna resa behövde jag ett pass. Därför var det viktigt att sända in en ansökan.

Då behövde jag ett passfoto. Min mor bestämde att jag skulle ha min fina kostym på mig, när jag skulle gå till fotografen.

Klädd i min kostym gick jag ner till Kungsgatan. Där hade fotografen sin ateljé.

Det kändes lite konstigt, när jag stod där och fick instruktioner om hur jag skulle stå för att passfotot skulle bli taget enligt gängse regler.

Mitt passfoto

Därför gick jag till pastorsexpeditionen och ansökte om åldersbetyg. Den låg nere vid kyrkan så jag gick från mitt hem nära vattentornet ner mot kyrkan. Det var lite spännande. Men oväntat snabbt och lätt, som jag fick mitt åldersbetyg.

När alla handlingar var klara sände jag in min ansökan om pass. Mitt pass utfärdades 1951-03-14 i Falun av Länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Därefter insändes passet till Generalkonsulat der Bundesrepublik Deutschland och 1951-05-07 fick jag mitt visum. Här kan vi se att "Sichtvermerk 40357" (visum) utfärdades den 1951-06-07 och var giltigt fram till och med den 1951-09-06.

Jag beställde resevaluta på Handelsbanken i Avesta och den 1951-06-13 kunde jag köpa resevaluta bestående av:

100 DM i checker
25 DM i sedlar

Avresedagen

Till slut kom dagen, den 1951-06-14. Alla mina saker var packade i min ryggsäck. Vi, mina föräldrar och jag gick ner till vår bil. ”Allt är väl med?” frågade min mor.

Efter dubbla kontroller av bagage och resehandlingar stack vi iväg till Krylbo. Efter lite väntan kom mitt tåg. Och sen gick allt snabbt.

Jag blev förmanad, kramad och önskad lycka till. Mina föräldrar såg till att jag fann min plats på tåget. Sen gick allt fort, dörrarna stängdes, jag blev avvinkad och så startade tåget. Det kändes konstigt att plötsligt sitta där på tåget och fara iväg söderut.

Resan gick mot Malmö. Det var soligt och fint väder under hela dagen. Lite långtråkigt var det väl att sitta där inne i tågupén och se hur det sydsvenska landskapet susade förbi. Ändå gick det fort och plötsligt var det tid för tåget att åka in till Malmö centralstation. Och där fick jag bråttom att samla mina saker och stiga av tåget.

Jag tittade mig omkring. Nu måste jag hitta färjan till Köpenhamn! Hur skulle jag komma dit? Jag spanade runt torget och gick fram till en taxi.

När taxichauffören hört min begäran att få åka till Köpenhamnsfärjan. började han skratta.

”Visst kan du få åka till färja om du absolut vill, men du kan ju se att den står där borta.” Lite snopen tittade jag på färjan, tackade taxichauffören och gick raskt mot färjan.

Danmark.

I Köpenhamn blev mitt pass stämplat med ”inrest i Köpenhamn 1951-06-14”.

Jag gick sedan till järnvägsstationen och letade rätt på mitt tåg. Därefter sökte jag efter min plats och hittade den ganska raskt. Nöjd satte jag mig ner. Efter en stund blev det avgångstid och tågen åkte ut från stationen.

Efter en ganska lång väntan kom konduktören. Han tittade på min biljett och sen sa han: ”Här får du inte sitta, biljetten gäller för en annan plats!”

”Men”, protesterade jag, ”Det här är ju plats 32”.

”Ja”, sa konduktören. ”Det är rättplats, men fel vagn”.

”Jag förstår”, svarade jag.

Sen samlade jag ihop mina saker och sökte upp den rätta platsen.

Dagen blev lång. Jag såg det danska landskapet susa förbi. Det var soligt och vackert, men ganska enformigt att titta på i längden.

Till slut kom tåget fram till Padborg när gränsen till Tyskland. Då var det tidig morgon. Alla pass och resehandlingar skulle kontrolleras.

Stämpeln i mitt pass angav: ”utrest från Padborg 1951-06-15”.

Tyskland.

Tyska flaggan

Tysklands vapen

När tåget lämnat Danmark blev det passkontroll på tyska sidan om gränsen i Flensburg. Stämpeln i mitt pass angav: ”inrest till Bundesrepublik Deutschland 1951-06-15”.

Resan ner till Hannover blev tröttsam. Det blev natt och mörkt innan jag var framme. När jag steg av tåget, kände jag mig omskakad, och tyckte allt rörde sig som om jag fortfarande satt på tåget.

Jag såg mig omkring. Jag hade 4 timmar att vänta innan tåget mot Seesen am Hartz skulle avgå på tidiga morgonen. De flesta av tågpassagerarna lämnade stationen. Det blev tomt och alltmera tyst.

Jag tittade mig omkring och efter en stund märkte jag två pojkar som stod och pratade. Jag hörde att de var svenskar. Därför gick jag fram och hälsade på dem.

De tittade lite förvånat på mej. Jag såg att de var ett par år äldre än jag. Pojkarna frågade vart jag skulle resa. Och då tog jag fram den inbjudan jag fått till sommarlägret i Seesen am Hartz.

” Så lustigt”, sa den äldre av de två pojkarna, ”dit är ju vi också på väg”.

Jag, som var van att ha ansvar för två yngre bröder, kände att jag kommit i en helt ovan situation. Här var jag ju yngst. Och det kunde ju vara tryggt att ha sällskap av två äldre pojkar. Men lite rädd var jag förstås. Skulle de här pojkarna tycka jag var för ung och barnslig?

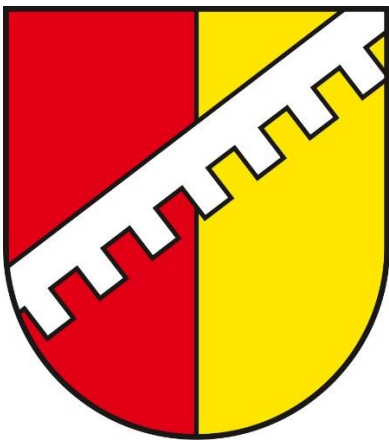
Klas var äldst och skulle ta studenten nästa år. Magnus var ett par år yngre. Båda var alltså flera år äldre än jag. Lite nedlåtande var de förstås, men jag tyckte de verkade snälla. Det här kunde nog gå bra.

Natten blev både mörk och lång.

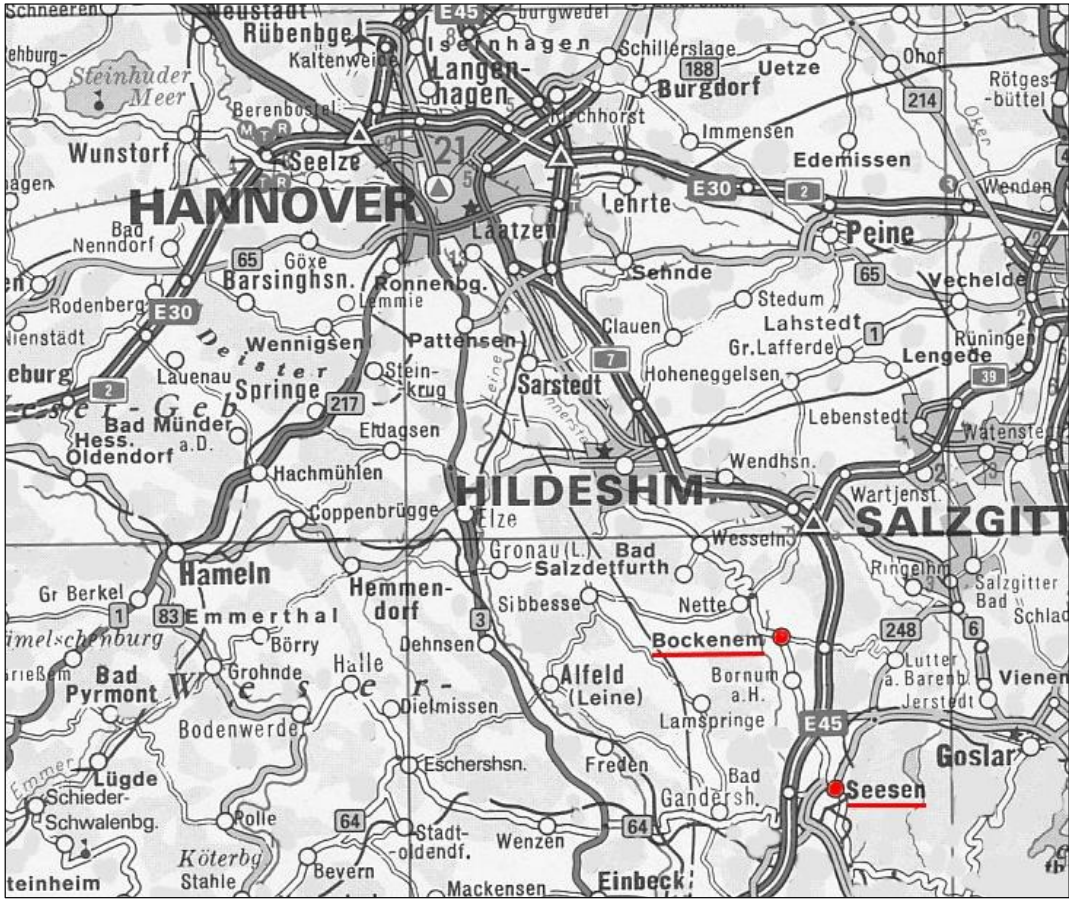
Städerna Seesen am Hartz och Bockenem am Hartz.

Seesen

Bockenem

Seesen och Bockenem

Hos familjen i Seesen.

Morgonen kom till slut och timmarna på järnvägsstationen var över. Vår fortsatta färd gick till Seesen am Hartz. Jag såg att staden var liten, nästan som Avesta. Och i den här lilla staden placerades vi svenskar var och en i en tysk familj.

Familjen jag hamnade hos hade en pojke i min ålder.

Det blev en utmaning för mig att berätta om mig och min familj och att vi bodde i en liten stad som hette Avesta. Jag märkte att mina kunskaper i tyska var lite för små. Det blev trots allt en riktigt trevlig dag hos den tyska familjen. Jag pratade på och jag tror de alla fick lära sig lite nytt om Sverige.

Den första kvällsmåltiden var innehöll mycket som jag var ovan med. Jag kämpade i alla fall på med den ovana maten. Både smak och konsistens var nya för mig. Men den rökta fisken, som jag fick smaka på liknade den svenska böcklingen.

Mot kvällen blev jag trött. Det kändes skönt när vi önskade ”god natt” och all gick till sina sovrum.

På natten vaknade jag och kände att jag måste gå på toaletten. Jag vågade inte tända någon lampa, men tassade iväg. Men inne på toaletten jag hittade ingen knapp, så jag kunde inte tända ljuset. Men visst hittade jag toaletten och kunde uträtta mina behov. Sedan skulle jag spola, men då misslyckades jag med att lista ut hur alla reglage fungerade. Jag fick ge upp. Så jag lomade skamsen tillbaka till mitt rum.

Ungdomslägret i Hartzskogen.

Det var morgon när vi svenskar hämtades och transporterades ut i den stora Hartzskogen. Vårt läger låg 5 kilometer från Seesen.

Ungdomslägret hade tillgång till flera låga byggnader med sovplatser och en stort hus som innehöll matsal och samlingsrum.

När vi tilldelats sovplatser och förvaringsskåp, kunde vi lämna våra saker i gott förvar, och därefter samlades alla i den stora byggnaden. Jag såg mig omkring och runt om oss tre svenskar fanns ett trettiotal tyska pojkar. Många stod i små klungor och verkade känna varandra.

Till slut samlades vi i en stor sal.

En stor man, som kallade sig Manfred, klappade i händerna och manade till tystnad. Sedan gick han igenom de regler som gällde för oss som skulle delta i ungdomslägret.

Skogsplantering.

Bokskog.

På morgonen andra dagen samlades vi alla framför huvudbyggnaden.

”Nu är det dags att börja arbetet” förklarade Manfred. ”Ni kommer att hjälpa till med skogsplantering. Det är viktigt att all plantering sker på rätt sätt. Därför ber jag er att lyssna noggrant på de instruktionerna som ni kommer att få av mig och mina medarbetare.”

Genomgången gjordes mycket detaljerat. Manfred förklarade att vi skulle få arbeta med att plantera nya små träd i bokskogen. Där fanns markerade platser där dessa trädplantor skulle sättas.

Först skulle vi röja en halvmeter vid cirkel från gräs och andra växter. Sedan skulle en grop grävas. Och till slut skulle en liten bokplanta sättas. Allt var inte klart förrän jorden kring planta noggrant trampats ihop.

Sen kommenderades en pojke fram för att visa hur han planterade det första lilla trädet.

Den Manfred klappade åter i sina händer.

”Nu vet ni vad ert arbete består av. Nu är det bara att göra lika fina planteringar som vår gosse här!” sa han och höll upp pojkens högra arm.

Sedan gav vi oss iväg ut i den stora skogen.

Manfred delade upp oss i grupper med sex pojkar och varje grupp fick en äldre pojke som ledare.

”Nu är det dags att börja plantera!” ropade den store mannen ”Rappa på och kom igång!”.

Alla var ivriga att komma igång. Det uppstod dock en viss förvirring innan alla förstått vad de skulle göra och hur de kunde komma igång med att plantera träd.

Var och en av oss fick sina verktyg och en påse med små plantor. Vi kämpade på och försökte att plantera träden enligt anvisningarna. Jag var så koncentrerad på att göra rätt att tiden rusade iväg och plötsligt var det dags för lunch.

Lunchen blev en prövning. Mjölken smakade konstigt, brödet var ovant, jag hade ju inte tidigare smakat surbröd och i stället för smör var det något slags matfett. Men jag var ju hungrig efter allt arbete och lite mat fick jag väl i mig.

Även Klas och Magnus var besvikna på den mat vi fått. Vi visste förstås att det var fattigt i Tyskland, så att matstandarden var låg kom inte som någon överraskning för oss. Det var väl bara att bita ihop och försöka stå ut.

Men mot veckans slut fick vi åka med en bil in till Seesen. Det var en trevlig liten stad, så vi blev kvar där i flera timmar. Innan vi beslutade oss för att återvända till lägret, gick vi till en livsmedelsaffär och fyllde våra ryggsäckar med lite god mat.

Det var sent innan vi lämnade Seesen. Nu var vi tvungna att gå de fem kilometrarna tillbaka till lägret. Mörkret började falla. På grund av kristiden var inga gatlampor tända i staden och ute på landsvägen tillbaka mot lägret var det bekmörkt. Jag trodde det skulle bli svårt att hitta tillbaka till lägret.

När vi började vår vandring verkade allt hopplöst mörkt. Efter en stund började dock våra ögon vänja sig vid mörkret. Då kunde vi urskilja de mörka trädalléerna längs vägen mot den något ljusare himlen och alla dess stjärnor. Lite kusligt var det, men vi ju tre och kunde prata med varandra och då kändes det bättre.

Vi var både nöjda och lättade, när vi kom tillbaka till lägret.

Nästa dag efter arbetet smög Klas, Magnus och jag iväg med våra ryggsäckar och maten vi inhandlat. Vi gick till en stor grop som vi hittat i skogen. Där slog vi oss ner i gropens botten. Vi öppnade våra ryggsäckar och började ivrigt äta av alla godsakerna.

Plötsligt hörde vi ett ljud, och vi fick se en pappskiva, som sakta kom nedfirad till oss. Vi tog upp skivan. På den kunde vi läsa: "GUTEN HUNGER!". Sen hörde vi höga skratt och ljudet av pojarnas fötter, när de sprang bort.

Vi fortsatte sedan att frossa på våra inhandlade varor, men det smakade inte längre lika bra.

Dagarna gick och vi började känna oss nöjda med arbetet med att plantera träd. Solen sken och vi trivdes med livet.

Skyddandet av stora träd i granskogen.

Plötsligt kom beskedet: ”Nu är trädplanterandet slut!” förklarade arbetsledningen. ”Nu blir det nya uppgifter!”

Nu var det dags för oss att få nya arbetsuppgifter. Arbetsledningen bad oss följa med till ett annat område. Där möttes vi av en granskog som var ungefär åtta meter hög. Träden stod tätt. Det tycktes bara vara två meter mellan dem.

Så kom våra arbetsuppgifter.

”Det här”, förklarade vår arbetsledare, ”är en planterad granskog. Den måste skyddas mot rådjur och andra djur som äter granbark. Jag ska nu berätta om hur ni ska arbeta med skyddet av träden. Först ska ni ta av alla grenar till en höjd av två meter. Sedan tar ni upp grenarna och binder upp dem mot stammen med järntråd. Skyddet måste bli tätt och starkt så de betande djur inte kommer åt barken. Har ni förstått? Bra. Då är det bara att sätta igång!”

Återigen var det en tysk pojke som visade hur arbetet skulle genomföras.

Arbetet var ganska otrevligt. När vi tog av det torra grenarna dammade det kraftigt. Och ganska snart kände vi hur det kliade över hela kroppen. Sen tog vi upp buntar av grenar och fäste dem mot granstammarna. Det var ett knepigt jobb, för grenarna måste ligga jämt och täcka träden bark.

Till skillnad mot trädplanteringen som varit renligt, soligt och haft en fläktande vind, var skyddandet av granarna skitigt, dammigt och utan sol och ingen fläktande vind.

På sätt och vis vande vi oss. Vi slutade klaga. Men det blev aldrig någon arbetsglädje. Det förblev ett trist jobb.

Hos familjen i Bockenem.

Mot slutet av tiden i Tyskland fick jag bo hos en annan familj ett par dagar. Familjen bestod av pojken Klaus och hans mor. Hans far hade dött under kriget. De bodde i Bockenem am Hartz, som också var en liten fin stad. Där hade de en vacker och fint möblerad lägenhet. De verkade välbeställda.

Naturligtvis blev jag också här utfrågad om Sverige, om var jag bodde och om min familj. Både Klaus och hans mor var trevliga och vänliga. Lite betänksam blev jag dock när hon började tala väl om Hitler. Hon sade att de nu hade det mycket sämre än under Hitlers tid.

Familjen hade cyklar, som Klaus och jag kunde använda för en tur runt Bockenem.

”Ta det försiktigt i backarna!” förmanade Klaus.

”Det är lugnt. Jag har cyklat mycket i backarna hemma i Sverige”, svarade jag.

Vi satte iväg med god fart. Efter en stund började jag bli rädd och bromsade in. Backarna var både krokigare och brantare än backarna jag var van vid i Sverige. Men en riktigt härlig cykeltur blev det. Det blev en minnesvärd eftermiddag.

Hemresan

När tiden i Seesen och Bockenem var slut åkte Klas, Magnus och jag till Hannover. Där skulle vi ta tåget hemåt.

När vi var framme vid järnvägsstationen kom Klas med ett förslag. Han tyckte vi skulle få en mycket trevligare resa hem om vi löste in våra tyska tågbiljetter. Då skulle vi få pengar att spendera och resan behövde ju inte kosta något om vi liftade.

Vi fick våra pengar och begav oss iväg till autobahn mot Hamburg. Där började vi gå. Klas förklarade att chansen att få lift var större och vi gick en bit efter autobahn.

Vi började gå. Tiden gick. Jag började tvivla på att vi skulle få någon lift. Klas manade på och sa att han liftat tidigare och att allt skulle gå bra.

Tiden gick. mer än en timme. Alla bilar bara susade förbi, ingen stannade.

Jag hade fullständigt gett upp när en långträdare till slut stannade. Chauffören frågade vart vi skulle. Sen skrattade han och sa att han alls inte skulle till Sverige, men till Hamburg kunde vi få följa med om vi ville.

Det var tre lyckliga grabbar som sedan satt och såg på hur vi och bilen rusade fram längs vägen. Resan till Hamburg var raskt över. Vi tackade för liften och vinkade av chauffören.

”Här i Hamburg finns en av världens största hamnar” sa Klas ”den måste vi se”.

Hamburgs stora hamn var mycket imponerande, men efter en timme hade vi fått nog.

”Nu åker vi till Reperbahn” bestämde Klas.

”Det har jag ingen lust med!” förklarade jag.

”OK!” svarade Klas. ”Då går Magnus och jag på Reperbahn. Sen träffas vi om fyra timmar där autobahn mot Flensburg börjar.”

Magnus och Klas stack iväg och jag klev på spårvagnen mot stadens centrum. När den kom igång märkte jag till min förvåning att den vände och åkte i motsatt riktning ut från staden. Jag suckade men tyckte inte det gjorde så mycket.

Men det blev en överraskning. Spårvagnen gick genom ett område som bombats under kriget och fortfarande låg i platta ruiner. Vi passerade kvarter efter kvarter. Allt lika platt och ödsligt. Håglös satt jag kvar i spårvagnen ända till ändhållplatsen. Sen satt jag kvar på min plats när den återvände mot centrum.

Min resa över ödekvarteren hade tagit tid och det blev dags att åka till vår mötesplats vi autobahn.

Till min lättnad kom Magnus och Klas också dit. När jag berättat om min spårvagnsresa, skrattade de.

”Rätt åt dej! Visst ångrar du att du inte följde med till Reperbahn?” retades Klas.

Konstigt nog gick resan upp till Flensburg snabbt och utan några minnesvärda händelser.

I Flensburg stämplades mitt pass med

”Utrest från Bundesrepublik Deutschland 1951-07-30.”

och

”Devisen Kontrolle, Flensburg Bahnhof 1951-07-30”

På danska sidan fick mitt pass också stämplrar:

”Inrest till Padborg 1951-07-30”

och

”Utrest från Köpenhamn 1951-08-01”.

På färjan till Malmö bytte vi adresser och hoppades kunna hålla kontakten.

Jag steg på mitt tåg i Malmö. Och när jag sjönk ner i den bekväma stolen tänkte jag på hur skönt det skulle bli att komma hem.